

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructæ

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

722. Quid sit hac in parte circa Canonissas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

Quaestio 721. Quid possint Abbatisse & Priorissae?

Respondeo: sunt capaces conferendi beneficia Ecclesiastica, etiam curata, potestque illis ex privilegio competere jus conferendi, Tond. cit. c. 3. §. 9. n. 41. citans Marc. Anton. l. 1. resol. 63. Ricc. collect. an. 2678. Corrad. l. 1. c. 4. n. 96. citans Rebuff. super concord. rubric. de collatione. §. praesertimque Gonz. gl. 22. n. 13. & seq. (uti etiam quoddam Abbatisia habere possit curam animarum, licet eam exercere debeat per Vicarium) Boerium decif. 32. n. 10. juxta c. dilecto. de restibus. c. fin. de concess. praeb. c. dilecta. de praeb. c. cum. de praeb. in 6. & ibi passim AA. Potest enim in genere femina ex privilegio apostolico nancisci hoc jus conferendi, idque ei competere ratione dignitatis, quam ipsam habere contingit, ut est textus expressus in c. dilecta. de maj. & obed. Ubi etiam Honorius III. Abbatisia mandat, ut canonicas suas & clericos suae jurisdictioni subiectos propter inobedientiam officio beneficii que suspendat. Corrad. in pr. benef. loc. cit. citans Selv. p. 2. q. 5. n. 1. & c. & patet id manifeste ex reg. 8. cancellariae seu reservatoria mensium, in qua reservat sibi Papa beneficia spectantia ad collationem, provisionem, praesentationem &c. quorumvis collatorum ac collatricum, saecularium & regularium spectantia; ergo femina potest esse collatrix. Corrad. l. c. n. 98. Gonz. loc. cit. n. 8. Atque ita Abbatisia potest habere jurisdictionem in clericos & Laicos certi territorii, & beneficia illius conferre. Corrad. n. 99. ex Lamb. de jure p. 2. l. 2. a. 4. q. 1. n. 3. Et licet Abbatisia, Priorissa &c. forte sint incapaces jurisdictionis spiritualis, ejus saltem ac praecipue, quae est clavis Ecclesiastica ad solvendum & ligandum; quam ob rem nullam proprie censuram ferre possunt, habent tamen ex commissione Praelatorum usum quemdam seu exercitium spiritualis jurisdictionis; adeo ut clericos ad parochias, aliisque beneficia pleno jure sibi subiecta instituant, & alia praestent. Laym. in c. dilecta. de maj. & obed. n. 2. citans se ipsum Th. mor. l. 1. tr. 5. p. 1. a. 3. n. 3. & 4. Sylvest. v. Abbatisia. Azor. p. 1. l. 13. c. 10. q. 6.

Quaestio 722. Quid sit hac in parte circa canonicas, hoc est, Virgines, quae sub nomine Canonicarum in quibusdam Ecclesiis saecularibus constitunt collegium seu capitulum, & religiose non sunt, sed omnino saeculares, retinentes proprium, exire possunt, & contrahere matrimonium, licet interim degant sub regimine Abbatisse, cui tenentur obedire; de quibus exstant in jure textus in c. cum dilecta. de maj. & obed. c. indemnitate. de elect. in 6. Tond. loc. cit. n. 45. & 48. Lott. l. 1. q. 19. n. 15. cit. Azor. p. 1. l. 13. c. 9. q. 5. Gregor. Tholof. Synt. juris l. 15. c. 19. n. 9. & alii apud Rotam in Tullenf. jurisdictionis. 27. Nov. 1624.

Respondeo: posse similes canonicas habere collationem beneficiorum & officiorum in simul cum Abbatisia. Tond. loc. cit. n. 45. citans Buratt. decif. 821. n. 6. sequitur ex respons. ad quaest. praec.

2. Illud hic incidenter observandum, ipsas praebendas dictarum canonicarum nullatenus venire nomine beneficiorum; cum usque adeo sint mere temporales, nihil spiritualitatis habentes, adeoque ut supra talibus praebendis non possit committi si-

monia juxta Tond. loc. cit. idem tradit Corrad. in pr. benef. l. 1. c. 5. n. 143. ubi, quod tales Canonicae habeant quandoque tres praebendas temporales, quae cum anneantur in saeculari, saeculares etiam praebendae dicuntur, illarumque fructus tanquam commoditas tantum considerantur, quae ex ipsis praebendis percipiuntur, citans pro hoc Caputaquens. decif. 336. p. 2. per totum, ubi etiam, quod si istae praebendae vendantur, non committitur simonia, ac proinde praedictae Canonicae de illis ad suum libitum disponunt, easque vendunt absque dispensatione & voluntate Superioris, sine vicio simoniae. Lott. l. 1. q. 19. n. 15. citans Buratt. decif. 356. n. 6. p. 2. Ita hi AA. Quamvis de hoc dubitari merito possit, num subsistat, ubi dictae praebendae primitus ortum habuerunt ex foundationibus religiosis, seu factis pro monialibus seu cenobiis religiosorum, quae dein successu temporis conversa in istiusmodi canonicarum seu domicellarum capitula, absque eo, quod saecularizatio autoritate aut praescriptione legitimam inducitur intercesserit.

3. Quibus addit, quae habet Thomasin. de veteri & nova Eccl. disciplina. p. 1. l. 3. c. 63. n. 10. ex Jacob. de Virriaco, scribente ad annum Christi 1220. Histor. occid. t. 31. ubi is quod floruerint illo tempore in Germania, Brabantia & Hannoveria canonicae saeculares, quae domicellae nuncupabantur, & moniales appellari volebant, & non nisi nobilium filias in suo collegio recipi volebant, quae solitae resignare praebendas suas cum nupturiabant, &c. Ex quibus tria deducit Thomas. loc. cit. primum; quod si in Ecclesia minores clerici beneficia obtinuerunt & conjugii libertate frustrati non sunt, mirandum non sit, canonicas illas saeculares tamdiu cum nubere possent, praebendis suis potitas, Alterum; posse verissimo aliquo sensu praebendas harum canonicarum beneficiis annumerari, cum praebendae sint & potuerint resignari, & hinc existeret obligatio diurni pensu horarum canonicarum; quamvis alii magis esse voluerint praestimonia, cum beneficia magis propria sint clericorum, quae est controversia magis de nomine quam de re: nec has praebendas in iuste reponi in censu beneficiorum Ecclesiasticorum; cum proventuum Ecclesiasticorum portio ea sit, qua qui gaudet, officii vicissim & ministerii tenetur Ecclesiasticis. Concilium insuper Colon. ad annum 1549. declarat, non posse uni Abbatisae subesse duo collegia canonicarum; eod quod verent Ecclesiae canones plura ab eodem retineri beneficia, Tertium non minus has canonicas quam canonicos teneri lege officii divini recitandi vel decantandi; cum foundationis seu praebendarum, seu distributionum, quibus praebendae successerunt, ea fuerit conditio, ea statim natura, id onus indeclinabile, ut divina officia rite persolverentur. Ac denique non otiosis dispenseretur patrimonium Christi, sed actuosis, & divinas laudes jugiter persolventibus.

4. Porro harum canonicarum patrimonii sui comportum, nullamque edentium professionem, & aliam non ducentium vitam, quam canonici saeculares in cathedralibus & collegiatis, mentionem facit Bonifac. VIII. c. indemnitate. de elect. in 6. Ubi etiam jubet, ut earum Abbatisia sit annorum saltem 30. & eligatur eodem more, quo Abbatisia regulares. Quamvis addat idem Pontifex, se per hoc earum statum seu ordinem nolle, nec intendere approbare. Uti nec Clem. V. dum eas Ordinarii vocationi subicit, si exempla non sint, & Legati A-

post. si sint exempta, testatur Clem. attendentes, de statu canonicorum regul. 2. se hoc ipso earum institutum non approbare. Thomas. loc. cit. n. 3. qui tamen addit, verisimile esse hæc pontificum decreta habuisse se instar approbationis tacite, & tolerantia publicæ. De cetero dum Honorius III. in c. cum dilecta. de majorit. & obed. mandat Abbati cuidam, ut compellat canonicas & clericos Abbatissa jurisdictioni obnoxios eidem obedire, etsi ea eos non excommunicare, sed solum ab officio & beneficio suspendere posset, ex eo inquam non satis constat, num loquatur de canonicarum regularium, an vero secularium collegio. Thomas. loc. cit. n. 3.

Questio 723. Quid potestatis habeat Archidiaconus circa conferenda beneficia?

1. **R**espondeo primò: etsi jure communi seu regulariter Archidiacono qua tali non competat jus conferendi beneficia, potest tamen ei jure quodam speciali competere, sicut dictum paulò ante de aliis Prælati inferioribus.

2. Respondeo secundò: in beneficiis, etiam curam animarum habentibus de auctoritate tantum & mandato Episcopi. Barb. juris Eccl. l. 1. c. 24. n. 30. citans c. ad hac. de off. ordina. & c. si in plebibus, 63. dist. 6. nullus 16. q. 7. vel sine tali mandato, nomine tamen & vice Episcopi, si hoc habeat ex præscriptione, seu consuetudine legitime præscripta, solumque per tex. c. cum satis. de off. ordinar. prohibetur consuetudo seu magis præscriptio, per quam Archidiaconus intendit instituire in beneficiis nomine proprio. Barb. ibid. citans seipsum de off. & pot. Episcop. p. 3. alleg. 72. n. 185.

3. Respondeo tertio: sed neque vi sui muneris potest Archidiaconus committere curam animarum per tex. cit. c. cum satis. Barb. loc. cit. n. 31. citans Azor. p. 2. l. 3. c. 14. q. 2. neque ullà consuetudine instituire seu providere potest curatos sine consensu & approbatione Episcopi: consuetudo enim ut pote Ecclesiis summè perniciosa, prævalere nequit, ut ministri curati in Ecclesiis Episcopo subjectis instituantur absque supremi in diocesi Pastoris, nimirum Episcopi, cognitione & consensu; Etsi de ceterò inferiores Prælati per consuetudinem acquirere possint jus instituendi, etiam ad curata, non tamen sine examine & approbatione Episcopi, ut constat ex cit. c. ad hac. de off. Archid. Pirh. ad tit. de off. Archid. n. 13. Laym. ad c. cum satis. de off. Archid. citans Azor. p. 1. l. 5. c. 19. juxta Trid. sess. 7. c. 13. Nec denique Archidiaconus habens jus conferendi curata potest facere examen per concursum, aut etiam proponere edicta. Paris. de resig. l. 8. q. 9. n. 99. juxta declar. S. Congreg. Porro quid possit Archidiaconus circa dandam possessionem dicitur infra. Vide Barb. loc. cit. n. 32. Paris. loc. cit. n. 57.

Questio 724. Qualiter jus conferendi, competens corpori universali, aliis impeditis, seu gerentibus se invalide, exerceri possit per non impeditos?

Respondeo: cum jus conferendi sicut jus præsentandi, seu simile dicatur individuum, habitualiter competens omnibus & singulis, inter quos solum divisum est exercitium, hinc impeditis v. g. per censuras, captivitatem, aliæ impedimenta aliquibus, totum jus tanquam per non jus decrescendi devolvitur ad superflites, seu verius in iis consolidatur, aded ut totum Capitulum

vel aliud corpus politicum seu intellectuale, constitutum ex multis personis sit presentabile per paucos, imò, etiam per unum; sic si constitueretur v. g. ex 30. Canonicis, & casu 20. ex illis deficerent v. g. ob mortem civilem, vel impeditur per censuras, adhuc idem est corpus politicum, & censetur non infectum infectione & abscissione aliquorum membrorum, quorum infectio non præjudicat integritati & unitati corporis; secus tamen foret, ubi totum corpus infectum foret, v. g. totum Capitulum in concreto subiectum interdictioni; tunc enim talis infectio influit in omnia membra, quæ licet comparative ad alia membra non patiantur illam infectionem, quam patiuntur alia, non tamen per hoc apta sunt constituere vel repræsentare corpus validum, seu non infectum, si illud in suo genere infectum est: unde propterea & ipsa membra ita comparative, & ad alios effectus valida; adhuc infecta dicuntur, non obstante innocentia. Ita ferè Card. de Luca. de benef. d. 23. n. 10. & 11.

Questio 725. An, & qualiter Prælati privati, seu reputati à populo pro vero, qui tamen verus non est, habeat potestatem beneficia conferendi?

1. **R**espondeo affirmativè: hæc enim potestas non est à jure divino, sed ex jure positivo ortum habet; ergo potest jus inhabilitatem conferentis supplere, concedendo in casu erroris communis ob utilitatem publicam hæc ei potestatem, qui verè à parte rei illam non habet, & ita collationem ab eo factam reddere firmam, ne gravissima aliàs sequantur incommoda. Garc. p. 5. l. 4. n. 277. citans Malcand. de prob. conclus. 649. n. 23. Selv. p. 2. q. 12. n. 2. Abb. in c. nihil. de Elect. n. 12. Castrop. 13. de benef. d. 2. p. 27. n. 6. citans Sanch. de matrim. l. 3. d. 22. n. 1. Less. de just. l. 2. c. 29. du. 8. à n. 65. Basil. Pont. de matrim. l. 5. c. 19. n. 3. qui auctores omnes docent non solum in genere, nimirum in casu erroris communis populi à jure concedi jurisdictionem seu potestatem juxta l. Barbarius. ff. de off. prætor. & l. 2. de sententiis & interlocutionibus. & c. insanis. 3. q. 7. Sed specialiter etiam de collatione loquuntur. Castrop. loc. cit.

2. Limitanda autem hæc responsio primò, ut non procedat, dum est error privatus, nimirum solius conferentis, aut cujusvis alterius singularis: talis enim error insufficientis est, ut jurisdictioni similis potestas à jure concedatur non habenti; cessat namque tunc ratio, ob quam ea conceditur, nimirum utilitas publica, nempe, ne populus errans patiatur damna ex annullatis & invalide gestis à suo prælato; unde bene addebatur in ipsa questione, reputatus à populo. Castrop. loc. cit. citans Sanch. ubi ante. n. 6. & 7. Pontium n. 4. ac dicens sic colligi ex textibus citatis.

3. Secundò limitanda est juxta Garc. loc. cit. n. 314. qui pro hoc citat Innoc. in c. dilectus. de consuetudin. & in c. consultationibus. de jurep. Abb. ibid. n. 6. Felin. in c. Rodolphus. Baysum in directorio Electionum. c. 9. p. 1. n. 4. Covar. in c. alma mater. 1. p. 5. 7. n. 9. Mascard. & plures alios, ut non procedat in collatione, electione & aliis, quæ geruntur jure privato, seu ratione privati officii, v. g. dum collatio spectaret ad privatum canonicum, vel etiam ad Capitulum (licet enim id ipsum ad Capitulum spectet ratione publici officii, pertinet tamen ad singulos canonicos ratione canonicatus & officii privati) eò quòd cesset ratio utilitatis publicæ, quæ est in